

11,01 h.

СТАНОВИЩЕ

относно

Дисертационния труд на **БОЯНА КОНСТАНТИНОВА КОЦЕВА**

АНАЛИЗ НА УСЛОВИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА АЛПИЙСКИ СКИ ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

за присъждане на образователната и научна степен „**Доктор**”, по научната специалност „**ТМСН**“, професионално направление 7.6 *Спорт*

Научен ръководител - Доц., доктор Петър Янков

Участието ми в Научното жури за оценка на труда на **БОЯНА К. КОЦЕВА** приех с интерес. Срещата ми с Дисертацията прерасна във вдъхновение от положения къртовски труд и богатството от знания - нов свят в алпийските ски за хората с увреждания. За пръв път, „на живо” се срещам с редица интересни факти и мотивационни нагласи в ските благодарение на спортната наука и средствата на АФАС. Оптимистично е, познавайки незавидния ни здравен статус (в срвн. с Европа), сравнението на този статус с постигнатите от Автора резултати благодарение високата ефективност на **културата-АФАС** - работата на специалиста, приложил нови средства и методи, преодолял, на национално ниво, невероятни трудности в ски-спорта за хора с увреждания.

Трудът е в оптимален обем (177 стр.), оформен по изискванията на БДС 16332-86 в **три Глави; богато онагледен** (31 таблици, 53 фигури - 46 от тях снимки); аргументирани **Изводи и Препоръки; Списък** на литературата от 88 заглавия (кирилица 13, лат. 61 с 14 интернет-източници) и две **Приложения**.

Творческият тандем **Докторант-Научен ръководител** може да се гордее с приносите за оптимизиране условията за развитие на алпийските ски-дисциплини при хора с различни увреждания, ползващи **адаптираните ски**. Целта и задачите на Труда са решени чрез **комплексна методика**, някои от методите, прилагани за първи път у нас, **са** обхванали всички участници - лицата с увреждания, техните родители, ски-учители, управители на ски-училища и хотели, доброволци - общо 86

лица); Обобщените **Изводи и Препоръки** представят убедителни резултати от това иновативно изследване.

В сравнителен аспект е разгледана материалната база, условията и екипировката за практикуване на адаптирани ски при хората с различен вид увреждания (при Параолимпийските игри, Спешъл Олимпикс, Дефлампикс). Очертана е спортно-педагогическата картина с човешките ресурси, обогатена с информация от световната и национална практика, програмите на открито, както и с резултатите от непосредствените наблюдения на терен и с новаторските експерименти в условията на зимната планина. Творчески, в широк спектър са преосмислени ползите от ползването на адаптирани ски.

Достойнствата на труда изразяват творческия потенциал на Авторката, разгърнат в стратегическото планиране на основни **актуални** моменти за стойностно разработване на труда:

Предметът на изследване - достъп на хората с увреждане чрез адаптирани ски до Алпийските спортове респектира с холистичния подход в усилията за **1)** хронологичен анализ на основната семантична информация по проблема; **2)** приобщаване на Авторката към елитарната световна практика, позволила - **3)** да обогати с новости досегашната работа при хората с увреждания. Проблемът е „осветен” с нови факти - „*семантичната истина*” е постигната с илюстрация на конкретни лица/имена, инфраструктура, събития, терени, организация и пр. условия за работа (у нас, Дубай, Финландия, Израел, Канада, Австралия). Нова практика за България, проведените сложни, рискови, продължителни експерименти показват висок ефект при лицата.

Гносеологичният спектър на Труда е свързан със задълбочения теоретичен анализ на история, традиции и съвременно състояние на спортната практика при хора с различна степен увреждания, концептуално осмислена съобразно основни, синергични постижения на АФАС и възможността за проучване на реални ситуации със занимаващите се и прилагане на адекватна техника за развитие на жизнения потенциал на изследваните лица.

Приносната стойност на труда е не само в литературната осведоменост на Автора и акцентиране ролята на различните видове организации за

работа с хора с увреждания, но и в доказаната нужда от създаването у нас на нови такива организации за прилагане специално на адаптираните ски.

Запознаването със структурите за работа при хора с различни увреждания е позволило на Бояна Коцева да пренесе най-добрите практики у нас и в сътрудничество да приложи свой модел при всяко лице с увреждане; с доказаните си качества на организатор и координатор на програмата Докторантката постига развитие и прилагане на **моделите за организация** на лагери по адаптирани ски при лица с различна степен на увреждания.

Авторката проявява компетентно, критично, загрижено **отношение** по проблемите в развитието на адаптираните ски у нас, очертава нуждата от специализирана работа за постигане достъпност на инфраструктурата в наши известни ски-курорти и ски-зони, с перспектива за бъдещо включване и участие на адаптираните ски в Параолимпийските игри. Авторката - сочи необходимост от допълнителна квалификация на ски-учителите; - подчертава нуждата от наличие на специализирана ски-екипировка; - подчертава ролята на организации като Бълг. Параолимпийска Федерация и др. за включване на тренировъчни програми по адаптирани ски към спортния календар на БФС; - разбира нуждата от информационна платформа като свързващо звено между *„хората с увреждания - ски-учителите - ски-училищата“* и др.

Данните за кариерното развитие на Докторантката, отразени в „CV“-то, я очертават като скромна, любознателна изследовател на наши и световни традиции и практики. Бояна Коцева е наследила потомствен творчески заряд - вярна на стила на голямата звезда на българския спорт БОЯН КОЦЕВ, тя отстоява потребността от себerealизация в разработването на един, колкото нов, толкова и стар, извечно актуален проблем. Избрала *„трънливия“*, но надежден път на науката в името на спорта за хората с увреждания, с тази Дисертация тя откликва на съвременната ситуация в името на хуманизма - достоен представител на нашата академична общност!

Авторефератът, оформен в оптимума от 46 стр., отразява структурата на труда с оценка на неговите основни приноси. **Публикационната активност** на Докторантката е представена от три

статии, на две от които (на английски език) тя е водещият автор, на една е самостоятелен автор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Научните и практико-приложни приноси на труда са безсъмнени: Дисертацията представя богат експериментален материал, чийто евристичният характер е резултат от изведените от Автора концептуални модели - едно ново знание за практиката. Препоръчвам това знание да бъде включено в учебните програми на всички специалисти в НСА „*Васил Левски*” (бакалаври, магистри, докторанти и др.), както и да се предостави на ски-учители, АФА-специалисти, спортни педагози, експерти - на всички лица, работещи при хора с увреждания.

Очертани са конкретни перспективи за специализирана работа не само на ски-учителите. Разкрити са нерешавани до сега у нас психологични проблеми какъвто е, напр., проблемът за мотивацията за занимания с адаптирани ски - очертана е много богатата социална, морална, рискова, оздравителна, катарзисна, естетична и пр. мотивация, оказва се, различна за лицата с увреждания, техните ски-учители, близки, експерти и др. лица.

За родната спортно-изследователска практика **Бояна Константинова Коцева** представя новаторски труд. Доказани са оптимизирани възможности за овладяване на адаптираните ски от лицата с увреждания, способността за самоконтрол и самоуправление при работата с тях. Отдадена на спорта и науките за спорта Авторката доказва безграничните възможности на човека в неделимо единство с природата. С професионалните си качества Бояна разкрива нови „тайни” в ноосферата „овладяване на адаптираните ски”. Работата по това първо по рода си изследване трябва да бъде продължено.

С убеденост предлагам на уважаемите членове на Научното жури да дадат своя положителен вот за присъждането на **Бояна Константинова Коцева** образователната и научна степен „**ДОКТОР**”.

20. 01. 2021.   ПредставилСтановището:.....

(Проф. Ю. Мутафова-Заберска)